

УДК 811.161.2'243'276.6:61]:378.147.091.33

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ АНГЛОМОВНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Ірина Кушнір

*Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
кафедра мовної підготовки І*

Навчально-наукового інституту міжнародної освіти

м-н. Свободи, 4, 61022, Харків, Україна

тел.: 38057 707 55 30

ел. пошта: movnapid1@karazin.ua

<http://orcid.org/0000-0002-4349-9652>

У статті висвітлено особливі комунікативні потреби іноземних студентів медичних спеціальностей, які одержують освітні послуги в українських ЗВО англійською мовою, що спрямовує процес їхньої україномовної підготовки. Також авторка описала навчально-методичний комплекс дисциплін лінгвістичного циклу для цього особливого контингенту іноземних здобувачів вищої медичної освіти, розробленого на кафедрі мовної підготовки І Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, структурно-змістові елементи якого забезпечують реалізацію дійсних комунікативних потреб та інтенсифікацію навчання.

Ключові слова: англломовні студенти-медики, навчально-методичний комплекс, українська мова як іноземна.

Постановка проблеми. У зв'язку з переходом на нові державні стандарти освіти в загальноєвропейському контексті та переорієнтуванням освітніх програм ЗВО на сучасні стандартизовані вимоги особливо важливим стає створення навчально-методичних комплексів, здатних забезпечити високу якість підготовки здобувачів. Теоретичне підґрунтя розробки методичних комплексів для навчання української мови як іноземної (далі – УМІ) складають напрацювання сучасної методичної парадигми мовної освіти іноземців, яка за своєю сутністю є “комунікативно раціональною за змістом; плюралістичною за способами осягнення знань і вмій, а також шляхів залучення до іншомовної культури як розгалуженої відкритої моделі світу, що постійно змінюється; спрямованою на результат у вигляді набору компетентностей комунікативної особистості” [3 : 84].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджуючи теоретичні основи та аналізуючи практику викладання УМІ в ЗВО, науковці описали концептуальні засади створення навчально-методичних комплексів, їхню структуру та зміст (Л. Бей, О. Тростинська, Н. Ушакова [13], Л. Васецька [2], Г. Іванишин, У. Соловій [11]); різні компоненти педагогічного супроводу мовної підготовки іноземних студентів медичних спеціальностей (І. Левенок [5], Ж. Рагіна [10], Л. Субота [12]). Утім залишається недостатньо узагальненим представлення всіх елементів навчально-методичного комплексу (далі – НМК) мовної підготовки окремої категорії іноземних студентів медичних ЗВО, які здобувають фахову кваліфікацію англійською мовою, що актуалізує необхідність нашої наукової розвідки.

Мета статті – узагальнити особливості комунікативних потреб іноземних студентів медичних спеціальностей англломовної форми навчання і описати струк-

туру та зміст навчально-методичного комплексу дисциплін лінгвістичного циклу (УМІ), які забезпечують мовну підготовку.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до вимог сучасного стандарту вищої освіти [6] НМК розробляють як систему методично-організаційних і навчальних матеріалів до кожної освітньої дисципліни з урахуванням рекомендацій із забезпечення якості в європейському освітньому просторі. Процес мовної підготовки іноземних студентів-медиків має такі взаємопов'язані складники: мовно-комунікативний, соціокультурний і фаховий. Для забезпечення цього процесу у навчальному плані медичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна передбачено введення таких дисциплін лінгвістичного циклу, як “Іноземна мова”, “Українська мова за професійним спрямуванням”, “Іноземна мова за професійним спрямуванням”.

Важливо зазначити, що під час створення НМК до цих дисциплін необхідно враховувати специфічні комунікативні потреби іноземних студентів, які здобувають медичну кваліфікацію в українських ЗВО англійською мовою, та рівень володіння мовою. Такий контингент іноземних здобувачів вивчає українську мову як засіб соціокультурної, навчально-академічної та навчально-професійної адаптації [4], тобто з метою вербально-комунікативної взаємодії у життєдіяльності за період перебування в країні навчання, у середовищі ЗВО і на практиці в українських лікарнях. Українська мова не є для цих студентів ключем доступу до фахових знань, тому що вони одержують освітні послуги (вивчають навальні дисципліни) англійською мовою. Іншою важливою особливістю є те, що іноземні студенти-медики англійської форми вступають до українських ЗВО за умови володіння мовою навчання (англійською) не нижче рівня B1 (за європейською системою). Українську мову вони починають вивчати з нульового рівня і мають підготуватися до спілкування під час клінічної практики, що зможуть здійснювати за умови володіння не нижче рівня B1. Тож матеріали НМК дисциплін лінгвістичного циклу повинні забезпечити реалізацію зазначених комунікативних потреб іноземних студентів-медиків англійської форми навчання та досягнення необхідного рівня володіння українською мовою.

НМК структурують за трьома блоками матеріалів [2 : 47]: 1) нормативно-методичні матеріали (навчальні плани, навчальні програми); 2) навчально-інформаційні матеріали (інформаційні пакети навчальних дисциплін, доступні для здобувачів освіти); 3) навчально-методичні матеріали (для аудиторної та самостійної роботи, для контролю).

Кафедра мовної підготовки І ННІ МО ХНУ імені В.Н. Каразіна розробила програми навчальних дисциплін лінгвістичного циклу (“Іноземна мова”, “Українська мова за професійним спрямуванням”, “Іноземна мова за професійним спрямуванням”) відповідно до освітньо-професійної програми підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань 22 “Охорона здоров'я”, спеціальності 222 “Медицина”, професійної кваліфікації “Лікар”.

Засвоєння базових мовно-комунікативного та соціокультурного компонентів мовної підготовки іноземних студентів забезпечує навчальна дисципліна “Іноземна мова”, орієнтована на формування комунікативної компетентності на рівні, достатньому для вирішення комунікативних завдань у соціально-побутовій і соціокультурній навчально-академічній сфері спілкування, на основі формування фонетичних, лексико-граматичних навичок і вмій в основних видах мовленнєвої діяльності

– читанні, письмі, говорінні й аудіюванні, у вживанні мовних засобів для реалізації певних тактик мовленнєвої поведінки для досягнення комунікативної мети. У результаті вивчення цієї дисципліни іноземні студенти-медики повинні оволодіти мовленнєвими навичками та вміннями, необхідними для здійснення комунікації в іншомовному соціокультурному середовищі з метою досягнення результатів у вирішенні комунікативних завдань від початкового рівня до рівня B1, а також сформованої мовної компетентності, яка є одним із важливих складників комунікативної та професійної компетентності сучасного спеціаліста-медика.

Зазначених результатів мовної підготовки можна досягти в процесі вивчення такої тематики, структурованої в навчальній програмі: *фонетико-графічна система української мови; позначення істоти/ неістоти, роду, множинності; позначення належності предметів і явищ; позначення часу, завершеності / незавершеності дії; особливості функціонування прийменниково-відмінкової системи української мови; особливості вживання складних речень* тощо. Розвиток соціокультурної компетентності буде забезпечено завдяки вивченню таких тем, як: *“Знайомство”, “Родина”, “На факультеті, в університеті”, “Час. Дні тижня”, “Традиційна українська їжа”, “Відпочинок українців”, “Подорожі”, “Особисті захоплення”, “Майбуття професія”* тощо.

Реалізацію комунікативно-фахового складника системи навчання УМІ забезпечують програми таких дисциплін:

1) *“Українська мова за професійним спрямуванням”*, спрямована на формування в іноземних студентів-медиків комунікативної компетентності на рівні, достатньому для вирішення нескладних комунікативних завдань у навчально-професійній сфері спілкування, що передбачає формування вмінь у рецептивних і продуктивних видах мовленнєвої діяльності на елементарному рівні в комунікативно доцільному наборі тем і ситуацій навчально-професійного спілкування;

2) *“Іноземна мова за професійним спрямуванням”*, метою якої є формування в іноземних студентів професійно орієнтованих мовленнєвих умінь, необхідних для реалізації комунікативної взаємодії у ситуаціях спілкування майбутніх лікарів із хворими та колегами під час клінічної практики. Зміст навчальних дисциплін лінгвістичного циклу має чітку структуру; освітні компоненти, включені до навчальної програми, становлять логічну взаємопов’язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей і програмних результатів навчання.

Для формування професійно-комунікативної компетентності іноземних студентів-медиків навчальними програмами передбачено вивчення таких тем: *“Знайомство лікаря з хворим”, “У лікарні. У кабінеті лікаря”, “Медицина документація: загальне поняття”, “Клінічний огляд хворого (розпитування за різними системами організму”, “Режим здорового дня”, “Харчування хворого”* тощо.

На досягнення освітніх цілей спрямовані такі методи навчання іноземних студентів:

– *свідомо-практичний* (провідний метод навчання іноземних мов, тому що, з одного боку, на практичних заняттях студенти усвідомлюють мовні форми, необхідні для спілкування; з іншого боку, мовним матеріалом оволодівають через іншомовно-мовленнєву діяльність);

– *пояснювально-ілюстративний* (використовують для викладання й засвоєння нового навчального матеріалу, фактів, підходів, оцінок, висновків тощо);

– *репродуктивний* (для застосування вивченого на основі зразка або правила, алгоритму, відповідно до інструкцій, правил в аналогічних до представленого зразка ситуаціях);

– *метод проблемного викладання* (використовуючи різні джерела й засоби, у навчанні іноземних студентів викладач ставить проблему, формулює пізнавальні завдання, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує способи розв’язання поставленого завдання; так студенти стають співучасниками наукового пошуку);

– *частково-пошуковий, або евристичний метод* (в організації активного пошуку розв’язання пізнавальних завдань, які висунув викладач (або самостійно сформулював під керівництвом викладача студент, на основі евристичних програм і вказівок). Процес мислення набуває продуктивного характеру, але його поетапно скерує й контролює викладач / самі студенти у роботі з навчальними посібниками та комп’ютерними програмами. Такий метод, одним із різновидів якого є евристична бесіда, – дієвий спосіб активізації мислення, спонукання до пізнання);

– *дослідницький метод* (після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктування викладача студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження та виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше. Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують, а надалі й реалізують науковий пошук).

Також досягненню освітніх цілей дисциплін лінгвістичного циклу сприяє використання створених на кафедрі мовної підготовки І ХНУ імені В. Н. Каразіна таких навчальних посібників, що складають основу НМК, довідкових матеріалів, презентаційних електронних матеріалів для самостійної роботи, контрольних матеріалів.

Комплекс базових навчальних посібників “Паралель” [7; 8; 9] – інтенсифікований курс української мови для англomовних студентів, які починають вивчати українську мову з нуля. Комплекс розрахований на 200–250 академічних годин. Включає 3 книги (рівні А1, А2, В1), уроки яких створені на загальнолітературній лексичі та тематично пов’язані з життям і навчанням іноземців в Україні.

Усі уроки побудовані за однаковою системою:

1) презентація концентрично розподіленого фонетичного і граматичного матеріалу з коментарем українською та англійською мовами, відібраного за функційно-комунікативним і синтаксичним принципами;

2) комунікативні зразки, у яких реалізовано лексичний і граматичний матеріал теми;

3) система докомунікативних і умовно-комунікативних завдань, орієнтованих на комплексне й поетапне формування фонетичних, лексичних і граматичних навичок;

4) рубрика “Мовленнєва практика”, матеріали якої спрямовані на формування та розвиток умінь у читанні, аудіюванні, говорінні та письмі.

Одиницями навчання в посібниках є тексти, адаптовані до відповідного рівня володіння мовою, та комунікативні акти “як фрагменти процесу комунікації в межах певної комунікативної ситуації” [Кушнір]. Структура навчального посібника відповідає основним методичним принципам укладання посібників і підручників з мови

навчання: свідомо-практичної комунікативної спрямованості навчання; особистісної та соціокультурної орієнтованості; комплексного оволодіння видами мовленнєвої діяльності; урахування особливостей використання мови-посередника.

У першій книзі комплексу – “ВСТУПНИЙ КУРС” (рівень А1) [7] – поступово подається фонетико-графічна система української мови з одночасним введенням лексики та комунікативних зразків. Інформативно-ілюстративний складник створює мовно-культурний фон. Також курс має електронний ДОДАТОК, який містить: аудіо-записи фонетичних тренінгів і завдань для розвитку аудитивних умінь; таблиці та схеми з презентацією граматичного матеріалу; варіанти контрольних робіт до кожної теми; українсько-англійський словник активної лексики. Усі елементи додатку, безперечно, сприяють усвідомленому засвоєнню української мови на початковому етапі.

Друга частина комплексу “БАЗОВИЙ КУРС” (рівень А2) [8] у стислому схематичному вигляді презентує функційно-граматичні аспекти прийменниково-відмінкової системи української мови та категорій часу й виду дієслів, що проілюстровано навчальними мікротекстами й діалогами. Останні покривають широкий спектр комунікативних тем і спрямовані на активні форми роботи в групі. Розроблена система завдань сприяє інтенсифікованому формуванню повного комплексу аспектних мовних навичок і вмінь мовленнєвої діяльності.

Третя частина “Паралелі” – “ОСНОВНИЙ КУРС” (рівень В1) [9] має такі функції, властиві навчальній літературі:

- навчальну (містить матеріал, орієнтований на реальні комунікативні потреби іноземних студентів, наприклад, таку важливу граматичну тему як “Дієслова руху з префіксами та без”);

- інформаційно-ілюстративну (подає сучасно оформлений цікавий матеріал (текст “Букет”), містить ілюстрації-стимули до кожної з тем (казка “Рукавичка”);

- розвивальну (сприяє розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності через завдання на зразок: *прослухайте..., скажіть..., напишіть..., уявіть собі, що...*);

- систематизувальну (бо готує студентів до розуміння мовців, до комунікативної взаємодії з ними, формує навички для подальшого вивчення й використання української мови, зокрема за професійним спрямуванням, як-от на основі тексту “Незвичайні рекомендації”);

- контролю й самоконтролю (містить систему запитань і тестових завдань, які допомагають здійснювати контроль рівня сформованості комунікативної компетентності студентів).

Серед завдань чільне місце посідають аудитивні: *комунікативно-перцептивні та умовно-комунікативні*. До першої групи належать завдання на зразок: *прослухайте текст і поставте запитання, дайте відповіді на запитання*. До другої – на зразок: *прослухайте речення поширте його ..., прослухайте мікротекст і запропонуйте свій варіант закінчення ...* тощо.

Отже, навчальний комплекс “Паралель” є системою базових навчальних посібників для іноземних студентів-медиків англомовної форми навчання, яка реалізує сучасні підходи до викладання української мови як іноземної (комунікативність, практичну спрямованість і врахування соціокультурного фону) та сприяє інтенсифікації навчального процесу.

Для забезпечення фахово-комунікативної підготовки майбутніх лікарів на ка-

федрі мовної підготовки І ХНУ імені В. Н. Каразіна створено базовий навчальний посібник “Навчання професійного спілкування: лікар–хворий” [1]. Мовний матеріал відібрано з урахуванням реальних комунікативних потреб іноземних студентів-медиків під час їхньої лікарняної практики, з одного боку, та відповідно до рівня володіння українською мовою такого контингенту здобувачів вищої освіти, з іншого боку. Важливим критерієм відбору стала відповідність мовно-комунікативним і когнітивним параметрам реальної професійної взаємодії лікарів, особливо таким інтенціям медичного дискурсу, як необхідність одержання інформації, коментованого аналізу фізичного стану, маніпулювання діями пацієнта, сугестії: впливу на дії хворого щодо лікування, обґрунтування обраної лікувальної стратегії.

Розроблена система завдань передбачає поетапний розвиток та вдосконалення навичок і вмінь професійного мовлення в основному комунікативно значущих для студентів-медиків жанрах усного діалогу-розпитування й письмової історії захворювання з розмежуванням комунікативних ролей лікаря і хворого, що в результаті приводить до загального формування професійно-комунікативної компетентності та формування навичок самостійної роботи.

Базовий навчальний посібник для розвитку професійного мовлення майбутніх лікарів доповнюють інші елементи НМК з мови навчання для англomовних студентів-медиків – електронні презентації, які допомагають семантизувати професійно значущі лексичні одиниці для проведення бесіди щодо захворювань дихальної, серцево-судинної, травної, кісткової, нервової, видільної систем організму людини. Також створено навчальний українсько-англійський словник необхідного мінімуму медичної термінології.

Для забезпечення самостійної роботи студентів колектив кафедри мовної підготовки І Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна створив навчальні презентації за темами, передбаченими робочими програмами дисциплін лінгвістичного циклу.

Навчальні досягнення іноземних студентів-медиків оцінюють за допомогою поточного контролю сформованості аспектних навичок і комунікативних умінь у всіх видах мовленнєвої діяльності, а також семестрового контролю у вигляді лексико-граматичних завдань і монологічного та діалогічного мовлення в межах програмних тем і ситуацій.

Висновки. Тенденції розвитку вищої освіти зумовлюють необхідність створення навчально-методичних комплексів для різних контингентів іноземних студентів відповідно до рівня володіння українською мовою та мовної форми (у нашому випадку, англomовної) надання освітніх послуг. Навчально-методичний комплекс з української мови як іноземної для англomовних студентів медичних спеціальностей, розроблений на кафедрі мовної підготовки І Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна з урахуванням головних положень основних підходів, принципів і методів сучасної лінгводидактичної парадигми, є системою навчально-організаційних, мовно-навчальних і контролювальних матеріалів. Цей комплекс сприяє інтенсифікації навчання і реалізації дійсних комунікативних потреб іноземних студентів медичних ЗВО України, які одержують освітні послуги англійською мовою. Перспективу подальшої наукової розвідки вбачаємо в дослідженні психологічних і методичних основ створення цифрового освітнього середовища з метою пошуку оптимальних методичних стратегій залучення актуального для нас контин-

генту іноземних студентів до українського соціокультурного, освітнього та навчально-професійного простору.

Список використаної літератури

1. *Алексєєнко Т. М.* Навчання професійного діалогу : Лікар – хворий / Т. М. Алексєєнко, Л. І. Васецька, І. М. Кушнір. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. – 58 с.
2. *Васецька Л. І.* Навчально-методичний комплекс як основа оптимізації мовної підготовки іноземних студентів у нефілологічному ВНЗ (із досвіду роботи кафедри мовної підготовки ЗДМУ) / Л. І. Васецька // Матеріали всеукраїнського науково-методичного семінару “Новітні технології у викладанні мов іноземним студентам”. – Харків : ХНАДУ, 2017. – С. 45–52.
3. *Кушнір І. М.* Філософські засади сучасної компетентнісної лінгводидактичної парадигми / І. М. Кушнір // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки : зб. наук. праць. – 2018. – № 33. – С. 76–88.
4. *Кушнір І. М.* Інтегративна модель методичної системи навчання української мови англomовних здобувачів вищої медичної освіти / І. М. Кушнір // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки : зб. наук. праць. – 2020. – № 37. – С. 36–51.
5. *Левенок І. С.* Формування українськомовної професійної компетентності іноземних студентів медичних спеціальностей закладів вищої освіти : дис. ... канд. пед. наук / І. С. Левенок. – Суми : Сум ДПУ, 2020. – 365 с.
6. Наказ № 977 від 11.07.2019 “Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти”. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19?fbclid=IwAR3Y87f3Ulj5jvTeCDI9hx6N1p38eGsK2SaAONHy7vgLjahFxTb89M9TnPY#Text>
7. Паралель : Українська мова для початківців : Вступ. курс : навч. посіб. / Н. І. Ушакова, Т. М. Алексєєнко, І. М. Кушнір, І. П. Петренко. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2018. – 63 с.
8. Паралель : Українська мова для початківців : Базовий курс : навч. посіб. / Н. І. Ушакова, Т. М. Алексєєнко, І. М. Кушнір, І. П. Петренко. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2018. – 112 с.
9. Паралель : Українська мова для початківців. Основний курс : навч. посіб. / Н. І. Ушакова, Т. М. Алексєєнко, І. М. Кушнір, І. П. Петренко. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. – 118 с.
10. *Рагріна Ж.* Підготовка майбутніх іноземних спеціалістів-медиків до професійного спілкування : дис. ... канд. пед. наук / Ж. Рагріна. – Запоріжжя : Запорізький національний ун-т, 2017. – 298 с.
11. *Соловій У.* Концептуальні підходи до створення навчально-методичного комплексу з української мови як іноземної для студентів вищих медичних навчальних закладів / У. Соловій, Г. Іванишин // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – Львів, 2015. – Вип. 11. – С. 33–99.
12. *Субота Л. А.* Система формування комунікативної компетентності іноземних студентів фармацевтичних спеціальностей у процесі навчання української і російської мови : дис. ... док. пед. наук / Л. А. Субота. – Херсон : ХДУ, 2019. – 496 с.
13. *Тростинська О. М.* Навчальний комплекс з української мови для іноземців / О. М. Тростинська, Н. І. Ушакова, Л. Б. Бей, І. В. Петров // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти. – 2010. – Вип. 16. – С. 232–238.

References

1. *Aleksyeyenko T. M.* Navchannya profesijnogo dialogu: Likar – hvoryj / T. M. Aleksyeyenko, L. I. Vaseczka, I. M. Kushnir. – Kharkiv : HNU imeni V.N. Karazina, 2019. – 58 s.
2. *Vaseczka L. I.* Navchalno-metodychnyj kompleks yak osnova optymizaciyi movnoyi pidgotovky inozemnyh studentiv u nefilologichnomu VNZ (iz dosvidu roboty kafedry movnoyi pidgotovky ZDMU) / L. I. Vaseczka // Materialy vseukrayinskogo naukovо-metodychnogo seminaru “Novitni tehnologiyi u vykladanni mov inozemnym studentam”. – Kharkiv : XNADU, 2017. – S. 45–52.
3. *Kushnir I. M.* Filosofski zasady suchasnoyi kompetentnisnoyi lingvodydaktychnoyi paradygmy / I. M. Kushnir // Vykladannya mov u vyshhyh navchalnyh zakladah osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zv'yazky. Naukovi doslidzhennya. Dosvid. Poshuky : zb. nauk. pracz. – 2018. – № 33. – S. 76–88.
4. *Kushnir I. M.* Integratyvna model metodychnoyi systemy navchannya ukrayinskoyi movy anglo-movnyh zdobuvachiv vyshhoyi medychnoyi osvity / I. M. Kushnir // Vykladannya mov u vyshhyh navchalnyh zakladah osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zv'yazky. Naukovi doslidzhennya. Dosvid. Poshuky : zb. nauk. pracz. – 2020. – № 37. – S. 36–51.
5. *Levenok I. S.* Formuvannya ukrayinskomovnoyi profesijnoyi kompetentnosti inozemnyh studentiv medychnykh specialnostej zakladiv vyshhoyi osvity : dys. ... kand. ped. nauk / I. S. Levenok. – Sumy : Sum DPU, 2020. – 365 s.
6. Nakaz № 977 vid 11.07.2019 “Pro zatverdzhennya Polozhennya pro akredytaciyu osvitnih program, za yakymy zdiysnyuyetsya pidgotovka zdobuvachiv vyshhoyi osvity”. – [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19?fbclid=IwAR3Y87f3Ulj5jvTeCDI9hx6H1p38eGsK2SaAONHy7vgLjahFxTb89M9TnPY#Text>
7. Paralel : Ukrayinska mova dlya pochatkivciv : Vstup. kurs : navch. posib. / N. I. Ushakova, T. M. Aleksyeyenko, I. M. Kushnir, I. P. Petrenko. – Kharkiv : HNU im. V.N. Karazina, 2018. – 63 s.
8. Paralel : Ukrayinska mova dlya pochatkivciv : Bazovyj kurs : navch. posib. / N. I. Ushakova, T. M. Aleksyeyenko, I. M. Kushnir, I. P. Petrenko. – Kharkiv : HNU im. V.N. Karazina, 2018. – 112 s.
9. Paralel : Ukrayinska mova dlya pochatkivciv. Osnovnyj kurs : navch. posib. / N. I. Ushakova, T. M. Aleksyeyenko, I. M. Kushnir, I. P. Petrenko. – Kharkiv : HNU imeni V.N. Karazina, 2019. – 118 s.
10. *Ragrina Zh.* Pidgotovka majbutnih inozemnyh specialistiv-medykiv do profesijnogo spilkuvannya : dys. ... kand. ped. nauk / Zh. Ragrina. – Zaporizhzhya : Zaporizkyj nacionalnyj un-t, 2017. – 298 s.
11. *Solovij U.* Konceptualni pidhody do stvorennya navchalno-metodychnogo kompleksu z ukrayinskoyi movy yak inozemnoyi dlya studentiv vyshhyh medychnykh navchalnyh zakladiv / U. Solovij, G. Ivanyshyn // Teoriya i praktyka vykladannya ukrayinskoyi movy yak inozemnoyi. – Lviv, 2015. – Vyp. 11. – S. 33–99.
12. *Subota L.A.* Systema formuvannya komunikatyvnoyi kompetentnosti inozemnyh studentiv farmacevtychnykh specialnostej u procesi navchannya ukrayinskoyi i rosijiskoyi movy : dys. ... dok. ped. nauk / L. A. Subota. – Herson : XDU, 2019. – 496 s.
13. *Trostynska O. M.* Navchalnyj kompleks z ukrayinskoyi movy dlya inozemciv / O. M. Trostynska, N. I. Ushakova, L. B. Byeij, I. V. Petrov // Vykladannya mov u vyshhyh navchalnyh zakladah osvity. – 2010. – Vyp. 16. – S. 232–238.

Стаття надійшла до редакції 21.03.2021
доопрацьована 28.03.2021
прийнята до друку 05.04.2021

EDUCATIONAL AND METHODOLOGICAL COMPLEX ON THE UKRAINIAN LANGUAGE FOR FOREIGN MEDICAL STUDENTS ENGLISH-SPEAKING FORM OF EDUCATION

Iryna Kushnir

*V.N. Karazin Kharkiv National University
Department of Language Training 1
Institute of International Education for Study and Research
Svobody sq., 4, 61022, Kharkiv, Ukraine
phone: 38057 707 55 30
e-mail: movnapid1@karazin.ua
orcid: <http://orcid.org/0000-0002-4349-9652>*

The article describes the special communicative needs of foreign medical students who receive educational services in Ukrainian institutions of higher education in English and that directs the process of their Ukrainian-language training. Such a contingent of foreign applicants studies the Ukrainian language as a means of socio-cultural, educational-academic and educational-professional adaptation, for the purpose of verbal-communicative interaction in life during the stay in the country of study, in the educational environment of higher education institutions and in practice in Ukrainian hospitals. Ukrainian is not the key to accessing professional knowledge for these students, because they receive educational services (study disciplines) in English. The educational and methodical complex of Ukrainian-language training should be focused on satisfaction of the specified communicative needs. On the other hand, such an educational and methodological complex should be a system of methodological and organizational and educational materials for the educational discipline, which is based on the recommendations for quality assurance in the European educational space. The process of language training of foreign medical students has the following interrelated components: language-communicative, socio-cultural and professional. To ensure this process in the curriculum of the Medical Faculty of V.N. Karazin Kharkiv National University envisages the introduction of such disciplines of the linguistic cycle as “Foreign language”, “Ukrainian language for professional purposes”, “Foreign language for professional purposes”. The author of this article also described the structural and semantic elements of the educational and methodological complex of disciplines of the linguistic cycle, which ensure the realization of real communicative needs and intensification of learning. The following structural components are distinguished: 1) normative-methodical materials (curricula, study programs); 2) educational and informational materials (information packages of academic disciplines available to students); 3) educational and methodical materials (for classroom and independent work, for control). The content components are presented in textbooks on the Ukrainian language as a foreign language, aimed at the formation of general communicative and professional-communicative competence of foreign medical students of the English-language form of education.

Key words: educational and methodical complex, english-speaking medical students, Ukrainian as a foreign language.